

Team Teach

Leesexemplaar

© 2022, Lisa Verhelst en Pelckmans Uitgevers nv
pelckmans.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Bij de samenstelling van *Team Teach* hebben wij teksten en illustraties ontleend waarvan wij de bron niet hebben kunnen achterhalen. Mogelijke rechthebbenden kunnen zich tot de uitgever wenden.

Omslagontwerp: Tinxz
Vormgeving: Crius Group
D/2022/0055/236
ISBN 978 94 6401 679 6
NUR 847

pelckmans.be

 facebook.com/pelckmans.be

 twitter.com/Pelckmans_be

 instagram.com/pelckmans.be

TEAM

De voordelen van samen lesgeven

TEACH

Lisa Verhelst

P E L C K M A N S

Voor mijn team van vroeger. Voor Bea, Fé, Ria, Sofie en Thomas.

Voor mijn team van vandaag. Voor Greet, Lieze en Nele.

Voor mijn team van morgen.

Alleen gaat het sneller, samen gaat het beter.

INHOUD

Voorwoord door Dian Fluijt.....	7
Inleiding: Onderwijs maken we samen.....	11
1 De essentie van teamteaching.....	15
1.1 Wat is teamteaching?.....	15
1.2 Waarom teamteachen?.....	21
1.3 Hoe kan teamteaching eruitzien?.....	22
1.4 Wat is het effect van teamteaching?.....	24
1.4.1 De basisprincipes van goed lesgeven.....	25
1.4.2 Teamteaching: Een organisatievorm met veel potentieel.....	26
1.4.3 Dagelijks leren.....	26
1.4.4 Goed onderwijs gaat over meer dan leerresultaten behalen.....	27
1.4.5 Meten is weten: Hoe teamteaching dan toch evalueren?.....	27
1.4.6 Wat met de negatieve effecten van teamteaching?.....	28
2 It takes a team	33
2.1 Een team samenstellen.....	35
2.1.1 Een team met een klik.....	35
2.1.2 Een team met het profiel om je doel te bereiken.....	38
2.1.3 Een team met talenten en competenties.....	40
2.2 Een team doen groeien.....	41
2.2.1 Forming	43
2.2.2 Storming	49
2.2.3 Norming.....	55
2.2.4 Performing.....	57
2.3. Een team krachtig laten samenwerken.....	59
2.3.1 Competenties en talenten complementair inzetten.....	59
2.3.2 Leraarrollen clusteren	61
2.3.3 Taken verdelen.....	66
2.3.4 Zelfsturende teams.....	69
2.4 Conclusie: It takes a team.....	74
3 ... to TEACH.....	75
3.1 Dagelijks Leren.....	75
3.1.1 Teamteaching en mentorschap.....	76
3.1.2. Leraren leren van elkaar.....	81
3.2 Effectief Leren.....	90
3.2.1 Iedereen mee? Maar nu echt!.....	92

3.2.2	Feedback die doet leren.....	94
3.2.3	Breek uit: Overstijg lesuren en vakken.....	96
3.2.4	Breek uit: Overstijg klasgroepen.....	98
3.2.5	Leren is complex!.....	100
3.3	Op maat leren.....	100
3.3.1	Welke diversiteit?.....	104
3.3.2	Differentiëren op verschillende niveaus.....	106
3.4	Zelfgestuurd leren.....	121
3.4.1	Drie stellingen over zelfgestuurd leren.....	125
3.4.2	Taakkennis.....	130
3.4.3	Zelfkennis.....	132
3.4.4	Kennis van strategieën.....	136
3.5	Graag leren.....	140
3.5.1	Motivatie.....	142
3.5.2	Interesse en leefwereld.....	155
3.6	Conclusie: It takes a team to teach.....	164
4	Teamteaching verankeren. Hoe zorg je voor een goede context voor teamteaching?	165
4.1	Doel bereikt? Teamteaching evalueren.....	166
4.1.1	Waarom evalueren?.....	167
4.1.2	Wat evalueren?.....	167
4.1.3	Hoe evalueren?.....	170
4.1.4	En dan nog	171
4.2	Teamteaching verankeren.....	172
4.2.1	Ondersteunende relaties en samenwerking.....	173
4.2.2	Gedeeld leiderschap en betrokkenheid.....	174
4.2.3	Gezamenlijke doelgerichtheid en reflectie.....	175
4.2.4	Geïntegreerd beleid.....	176
4.2.5	Doeltreffende communicatie.....	177
4.2.6	Innoverend vermogen.....	177
5	Conclusie.....	179
	Dankwoord.....	181
	Lijst met tips voor teams.....	183
	Literatuurlijst.....	188

VOORWOORD DOOR DIAN FLUIJT

In dit inspirerende boek neemt Lisa Verhelst ons bij de hand om de teamteachingpraktijk van binnenuit te bespreken. Ze doet dit op zo'n vlotte manier dat je het boek maar met moeite terzijde kunt leggen en naderhand nog blijft nadenken over de vragen die ze je ter overweging meegeeft. Lisa beschrijft met gedrevenheid teamteaching als een middel om te komen tot verbetering en/of verandering van het onderwijs. Hierbij biedt zij tips en 'breek uit'-momenten. Casusbeschrijvingen maken de toelichtingen heel concreet.

WAAROM IS DIT BOEK NODIG?

Als we kijken naar het welbevinden van leraren in het onderwijs, dan worden we daar niet meteen vrolijk van. Individuele leraren geven aan te veel verantwoordelijkheden te ervaren in hun werk (Onderwijsraad, 2021). Hierdoor hebben ze steeds vaker te kampen met stressgerelateerde klachten, waardoor ziekteverzuim of zelfs het voortijdig verlaten van het onderwijs optreedt. Een serieus probleem omdat we al te maken hebben met een tekort aan leraren. De Onderwijsraad adviseert: Samen gaat het beter!

Als leraren gedurende een langere tijd te maken hebben met stressgerelateerde klachten, doet dit iets met hun *self-efficacy*. Daarmee bedoelen we de mate waarin leraren vertrouwen hebben in het eigen kunnen, het zich goed toegerust voelen om de job naar behoren te kunnen vervullen. Daartegenover staat *collective teacher efficacy* (Bandura, 1993, 1997). Dat is te omschrijven als de gedeelde overtuiging van een team dat zij gezamenlijk de capaciteiten hebben om hun onderwijs zo te organiseren en aan te bieden dat alle leerlingen/studenten succesvol kunnen zijn. *Collective teacher efficacy* beïnvloedt leraren op een positieve manier in de wijze waarop ze over zichzelf denken, zichzelf voelen, zichzelf motiveren en hoe ze handelen. Daarbij weten we uit onderzoek dat *collective teacher efficacy* de meeste ontwikkeling bij leerlingen/studenten teweegbrengt (Donohoo, Hattie, & Eells, 2018).

Teamteaching kun je in dit licht beschouwen als een intensieve vorm van *collective teacher efficacy*. Hoe komt het dat het welbevinden van leraren zoveel beter is als ze samen lesgeven? Dit heeft te maken met het veelvuldig meemaken van *mastery moments*. *Mastery* gaat over de wens om beter te worden in iets waarvan je denkt dat het er echt toe doet. In dit geval, je bezieling om samen goed onderwijs te willen verzorgen. Het beleven van *mastery moments* kan ontstaan omdat deze

onderwijsprofessionals bereid zijn hun eigen praktijk op een open manier te onderzoeken, met en van elkaar willen leren, verantwoordelijkheden delen, werken aan doelen met een afgebakende focus, betekenis verlenen aan hun werk en erop vertrouwen dat hun samenwerking tot meerwaarde leidt. Het ervaren van veel van die gedeelde *mastery moments* door onderwijsprofessionals leidt tot vertrouwen in eigen kunnen en een diepgaande ware motivatie (Hattie, & Donoghue, 2016). Dit heeft op zijn beurt tot gevolg dat leerlingen les krijgen van geëngageerde leraren/onderwijsprofessionals. Hierdoor voelen leerlingen zich meer gehoord en gezien en ervaren ze meer welbevinden.

WERKT HET ECHT ZO IN DE PRAKTIJK?

Hier kan ik een duidelijk antwoord op geven: JA!

Op dit moment lees ik portfolio's van studenten, leraren en andere onderwijsprofessionals die zich middels professionalisering hebben verdiept in de betekenis van co-teaching voor hun praktijk. Graag zou ik willen dat je over mijn schouder mee kon lezen, zodat je jezelf kunt overtuigen van de meerwaarde.

De onderstaande citaten spreken voor zichzelf:

Met co-teaching kan ik steeds meer de stap maken van probleemgericht denken en praten naar oplossingsgericht handelen. Door samen voor te bereiden, moet je heldere doelen formuleren en een gedeelde aanpak kiezen. Bovendien is een goede afstemming over wat je samen van leerlingen verwacht noodzakelijk om de lessen goed te laten verlopen.

We zijn gestart samen te leren en daarmee zijn we er nog niet. Ik denk dat we nog mooie stappen samen kunnen maken wanneer we elkaar beter leren kennen en waar we vanuit onze beider onderwijspassie kunnen kijken waar we raakvlakken vertonen en waar we elkaar kunnen aanvullen.

TOT SLOT

Leraren en leerlingen leren samen het best op basis van *skill, will and thrill* (Hattie, & Donoghue, 2016). Door het lezen van dit boek werk je aan je eigen leren en word je je bewust van vaardigheden die nodig zijn om te kunnen teamteachen. Hopelijk verhoogt dit de motivatie om ermee aan de slag te gaan in je praktijk, om daarna te kunnen genieten van het plezier dat je verandering of verbetering van het onderwijs teweeg heeft gebracht. Het resultaat hiervan is dat leerlingen door jouw leren en het samen werken aan goed onderwijs, echt worden gezien binnen een pedagogische relatie en je daarmee direct werkt aan de motivatie en het welbevinden van leerlingen.

Veel leerplezier!

*The most valuable resource that all educators have is each other.
Without collaboration our growth is limited to our own perspectives.
Robert Meehan*

Dian Fluijt
Den Bosch
30 maart 2022

INLEIDING: ONDERWIJS MAKEN WE SAMEN

Ik was één van die tieners die bij hoog en bij laag beweerde nooit in het onderwijs te willen stappen. Er was nochtans niet veel nodig om me verkocht te krijgen. De eerste sprankel kwam er toen ik me tijdens mijn opleiding begon te specialiseren in meertaligheid. Ik was gefascineerd door de impact die je als leraar kunt hebben op een kind in ontwikkeling en de verantwoordelijkheid die daarbij komt kijken. Toen ik zelf in het onderwijs stapte, eerst als onderwijsondersteuner en dan als leraar, was dat om die passie waar te maken, namelijk ervoor zorgen dat mijn jongeren dagelijks konden leren. Ik koos voor een beroepsschool aan de rand van de grootstad Brussel, omdat de diversiteit in mijn klassen me energie gaf. Maar ik botste al snel op enkele muren.

Ik heb een achtergrond in het jeugdwerk. Als jonge vrijwilliger zette ik met een geëngageerd team mijn schouders onder de ondersteuning van speelpleinwerkingen. We gaven workshops en leidden toekomstige animatoren op, we gingen langs op lokale werkingen, dachten mee na over een oplossing voor hun uitdagingen en gingen in werkgroepen aan de slag. Samenwerking was voor ons een evidentie: we begeleidden de cursussen samen, gaven elkaar feedback en deelden ons materiaal. Ik vond die evidentie minder terug in het onderwijs. Mijn school was een warm nest waar veel mensen goed voor elkaar zorgden, maar ik moet toegeven dat ik het niet eenvoudig vond om alleen mijn weg te vinden in wat er precies van mij verwacht werd. Bovendien duurde het even voor ik het klasmanagement goed onder de knie had. Ik probeerde bij te benen in nieuwe inzichten rond differentiëren en lesgeven met impact en ik deed mijn best om dat allemaal toe te passen tijdens mijn lessen, maar ik heb echt moeten ervaren dat me dat alleen niet lukte.

Ik had het geluk na een tijdje in een project van teamteaching te mogen stappen. Mijn collega's hadden via praktijkonderzoek en een bezoek aan andere scholen, de aanpak in ons eerste jaar grondig herdacht. Vanaf nu zouden we ons onderwijs in een team van vier mensen samen voorbereiden, de lessen in duo's geven en evaluatie in overleg aanpakken. We wilden beter inspelen op de grote verschillen in onze klassen en elke leerling op zijn of haar maat ondersteunen. Ons verhaal werd er eentje van vallen en opstaan. Ik was het enthousiaste veulen dat niet kon wachten om alles te vernieuwen, maar onze school had nood aan een evolutie, geen revolutie. Dus gingen we aan het werk: elke avond, in het weekend, tijdens de vakanties en tijdens onze springuren kon je ons zien werken, berichtjes sturen, aan het kopieer-toestel overleggen en zelfs tijdens de lessen – terwijl onze leerlingen aan het werk waren – kleine aanpassingen maken. We moesten veel praten en

er zijn wel eens traantjes gevloeid. Maar we zagen de effecten al snel. Onze leerlingen leerden plannen, ze voelden zich goed in onze klas en wij hadden steun aan elkaar. Nu we er niet meer alleen voor stonden, durfden we al eens een leuke werkvorm uit te testen en staken we elkaar aan met zotte ideeën over bewegingstussendoortjes in de zon, uitstappen naar het centrum van de stad en creatieve verwerkingen van leerstof. Onze klas werd omgebouwd tot een gezellig lokaal met zetels en boekenrekken, vol werkstukken van de leerlingen en gevuld met het gezoem van hard werkende leerlingen en leraren.

Af en toe liep het nog mis. Onze leerlingen maakten wel eens misbruik van de vrijheid die we hen gaven of wij gingen over onze grenzen tijdens ons harde werk. Teamteaching is dan ook geen verhaal van rozengeur en maneschijn. Het was voor ons een manier om ons te organiseren, waardoor we een heel gamma aan mogelijkheden zagen om beter les te geven. Het nam de uitdagingen niet weg, maar we voelden ons beter gesteund om ze aan te gaan. Net zoals dat vroeger in het jeugdwerk gebeurde. We hebben een dorp nodig om een kind op te voeden. Op school hebben we een team nodig om een kind op te leiden. Een team dat niet op de lauweren rust, maar zich elke dag inspant om het onderwijs nog beter te maken voor onze leerlingen én voor onszelf.

HET GROTE PLAATJE

Samen lesgeven is niet iets dat wij hebben uitgevonden. In het kader van inclusief onderwijs sprak men al een tijdje van co-teaching. Wanneer onderwijsprofessionals zoals logopedisten, zorgleraren of onderwijsondersteuners samen met de klasleraar de verantwoordelijkheid delen over de hele klas, in plaats van zich enkel toe te spitsen op enkele leerlingen met zorgnoden, komt dat de leerlingen en de leraar ten goede. Met de wind van de Belgische en Nederlandse decreten voor inclusief onderwijs, begon co-teaching door meer en meer scholen gezien te worden als een krachtige manier om je onderwijs vorm te geven. Leerlingen werden minder gemakkelijk naar het buitengewoon of speciaal onderwijs gestuurd, maar konden krachtig onderwijs genieten met hun leeftijdsgenoten. Voor leraren was dit geen gemakkelijke evolutie: niet iedereen voelt zich opgeleid genoeg om met zorgbehoeften en gedragsproblemen om te gaan en we hebben ook maar één paar handen.

Ook op andere vlakken is de diversiteit in onze scholen gegroeid. Door migratiestromen zien we een grotere culturele en talige diversiteit en door de pandemie merken veel leraren op dat er een generatie leerlingen extra

ondersteuning kan gebruiken om sprongen vooruit te maken. Het gebruik van computers is sinds het afstandsonderwijs niet meer weg te denken, hoewel niet elke leerling of leraar daar even vlot mee om kan. Het is meer dan ooit duidelijk dat de kloof in socio-economische status dieper wordt en we zien het effect van kinderarmoede op het leren.

Het is volgens mij geen toeval dat het net in de scholen is waar de noden het hoogst liggen, dat schoolteams voelen dat ze niet meer routineus kunnen lesgeven. Het moet anders, het moet samen. Teamteaching – ook wel co-teaching genoemd in veel Belgische en Nederlandse scholen – is een manier om de uitdagingen niet meer alleen aan te gaan. Ondertussen begint samen lesgeven goed ingeburgerd te raken. Ook zonder het label van teamteaching te gebruiken, zien we kleuterleraren hun klasdeuren openzetten en hun hoekenwerk samen organiseren, zien we leraren lager of primair onderwijs beslissen om hun klassen van verschillende leerjaren of groepen samen te plaatsen om verschillende leerpaden aan te bieden, zien we leraren secundair of voortgezet onderwijs vakdoorbrekend werken aan projecten van verschillende docenten en zien we docenten aan de hogeschool interdisciplinaire dialogen voeren in de casuïstiek.

WAAROM DIT BOEK?

Deze praktijkgids is er voor alle leraren van het lager of primair tot het secundair of voortgezet onderwijs die ervan overtuigd zijn dat het lesgeven alleen wel sneller kan, maar samen beter gaat. Prikzelt het idee om samenwerkend les te geven met een collega al een tijdje? Zijn jullie al aan het teamteachen, maar heb je geen idee of het wel de goede richting uitgaat? In dit boek maken we je klaar om samen stappen te zetten naar je doel. Je zult merken dat dit geen strakke leidraad is. Wij begrijpen teamteaching dan ook niet als een vaste methode die je rigoureuus moet volgen, maar eerder als een manier om je onderwijs te organiseren volgens de behoeften van jouw schoolcontext. Je zult geïnspireerd worden door voorbeelden van je collega-teamteachers uit andere scholen, zodat je zelf de organisatievorm kunt kiezen die het beste past bij jouw leerlingen en collega's.

Deze weg zal dan ook best wel uitdagend zijn. Teamteaching vraagt veel aanpassingen van jou en je collega's. Je moet je klasdeuren openzetten, je vaste routines in vraag stellen en intens samenwerken en overleggen met collega's. Ongetwijfeld zul je je ergens onderweg afvragen of dit wel een goede keuze was. Die twijfels maken inherent deel uit van het proces. Als je merkt dat iets niet werkt, overleg je met je collega's, onderzoek je hoe het beter kan, probeer je het uit en evalueer je de ingreep. Ik koos ervoor dit boek

in de eerste plaats te schrijven voor lerarenteams, omdat ik ervan overtuigd ben dat zij meer impact hebben dan ze zelf denken. Als je wilt samenwerken, hoef je niet te wachten tot je schoolleider de perfecte omstandigheden heeft gecreëerd om dit te laten plaatsvinden. Ik hoop iedereen te inspireren om zelf stappen te zetten.

TIPS VOOR TEAMS

In dit boek zul je af en toe 'tips voor teams' terugvinden. Dit zijn prikkelende vragen die je met je team kunt bespreken of werkvormen die reflectie en gesprek opwekken. De hoofdstukken en dus ook de tips voor teams zijn in een logische volgorde geplaatst, dus je kunt de werkvormen hoofdstuk per hoofdstuk uitvoeren, maar aarzel zeker niet er oefeningen uit te kiezen die op dit moment relevant zijn voor je team. Achteraan in het boek vind je een overzicht van alle oefeningen, zodat je ze ook slim kunt selecteren en uitvoeren.

Soms is het gemakkelijker om de transformatie naar teamteaching met de ondersteuning van een begeleider uit te voeren. Dagelijks Leren ondersteunt je school daarbij. Neem een kijkje op onze website www.dagelijksleren.be en neem contact op via info@dagelijksleren.be. Ik werk samen met fantastische collega's die uit verschillende sectoren van het onderwijs komen. Ook wij voelen dat het samen beter gaat.

Dus gordels aan, hier ga je voor de rit van je loopbaan! Stel je open voor verandering, wees kritisch, communiceer veel en geniet ervan!

1 DE ESSENTIE VAN TEAMTEACHING

▼ TIJDENS DE OBSERVATIE VALT OP HOE ONGEDWONGEN EN NATUURLIJK DE SAMENWERKING TUSSEN CHRISTINE EN JULIA VERLOOPT. ZE BEWEGEN RUSTIG DOOR DE RUIMTE EN HEBBEN EEN VRIENDELIJKE UITSTRALING NAAR DE KINDEREN EN ELKAAR TOE. ER WORDT NIET VEEL GESPROKEN, MAAR NON-VERBAAL HOUDEN ZE REGELMATIG CONTACT DOOR TE WIJZEN OF TE KNIKKEN. “ONZE SAMENWERKING VOELT HEEL NATUURLIJK AAN, NIET KUNSTMATIG”, ZEGT CHRISTINE. ▲

Christine en Julia, leraren in een integratieklas in het primair onderwijs in Nederland; Fluijt D., e.a., 2016

1.1 WAT IS TEAMTEACHING?

Teamteachers zijn leraren die samen onderwijs maken. In het woord *teamteaching* kun je meteen de twee Engelse woorden team en teaching herkennen: wanneer het onderwijs in team wordt voorbereid, georganiseerd en geëvalueerd, spreken we van teamteaching. Net zoals het een dorp vraagt om een kind op te voeden, zoals het spreekwoord ‘It takes a village to raise a child’ zegt, zijn wij ervan overtuigd dat ‘It takes a team to teach.’

In dit boek hanteren we een zeer brede definitie van teamteaching. We spreken van teamteaching wanneer twee of meerdere leraren of andere onderwijsprofessionals samenwerkend lesgeven. Dat wil zeggen dat we ingaan op verschillende organisatievormen: de klasleraar die tijdens enkele lesuren per week samen met een zorgleraar of een pedagogisch medewerker in de klas staat, de logopedist die niet alleen de leerling met een zorgnood ondersteunt, maar de verantwoordelijkheid over de klas met de leraar deelt, of de STEM-leraren die samen met projectleiders uit een bedrijf een project rond elektriciteit organiseren. In onderzoek wordt de definitie nauwer gebruikt en het is interessant om goed te begrijpen waar de terminologie vandaan komt en wat de verschillende termen precies betekenen.

In Belgische en Nederlandse scholen spreken velen van co-teaching. Oorspronkelijk ontstond co-teaching in de context van inclusief onderwijs.

Co-teachen vindt plaats wanneer een reguliere leerkracht samen met een gespecialiseerde onderwijsprofessional lesgeeft in de context van inclusief onderwijs.

Je zou co-teaching kunnen beschouwen als een specifieke vorm van teamteaching, die Meirsschaut en Ruys (2017) definiëren als volgt.

In **teamteaching** werken meerdere leraren samen aan kwaliteitsvol onderwijs voor al hun leerlingen.

In dit boek kiezen we ervoor steeds te spreken over teamteaching, omdat we graag de nadruk leggen op de samenwerking binnen het team. Als jullie op school spreken van co-teaching is dat geen probleem. Wat belangrijk is, is de manier waarop we de samenwerking inzetten voor krachtig onderwijs. De definitie is voor ons van ondergeschikt belang. Wanneer het gaat over de specifieke vorm van co-teaching, zal dat in dit boek expliciet vermeld worden.

TIPS VOOR TEAMS: WEL OF NIET TEAMTEACHING?

Lees de casussen van samenwerkende leraren hieronder. Vinden jullie dat hier sprake is van teamteaching? Waarom wel? Waarom niet? Ik verklep alvast dat er geen eenduidig juist antwoord zal zijn, maar ik kan jullie wel enkele argumenten voor en tegen geven.

- *Om aan de spreekvaardigheid van hun leerlingen te werken, geven de praktijkleraar restaurant en de taalleraar sporadisch samen les. Ze ondersteunen de leerlingen met een eigen focus. De taalleraar geeft feedback op de spreekvaardigheid en de praktijkleraar legt de focus op vakwoordenschat en klantvriendelijkheid.*

Is dit teamteaching? Waarom wel? Waarom niet?

- Sporadische samenwerking heeft minder effect dan wanneer je **gedurende een langere periode** samen lesgeeft (Fluijt, 2014). Die tijdsduur heeft als voordeel dat de teamteachers elkaar en de leerlingen grondig leren kennen, waardoor ze meer effect kunnen verkrijgen.
- + Teamteaching leent zich beter tot een aantal lesonderwerpen, thema's of projecten. Spreekvaardigheid ondersteunen en evalueren is er daar eentje van. Deze samenwerking kan de leerlingen en de leraren ten goede komen.
- *De leraren van verschillende disciplines in het kunstonderwijs geven les via atelierwerking. De leerlingen werken in een grote ruimte aan hun kunstwerk en de leraren nemen de rol van coach aan en begeleiden de leerlingen doorheen het proces. Ze weten op voorhand niet hoeveel leerlingen ze zullen moeten begeleiden en bereiden deze atelierwerking niet structureel voor.*

De leraren van de kleuterschool organiseren elke vrijdagnamiddag een grote speelnamiddag. De leraren voorzien steeds veel materiaal en laten de kleuters vrij spelen. Elke leraar begeleidt als coach een aantal kinderen door in interactie te gaan. Ze laten zich vooral leiden door wat de kleuters inbrengen.

Is dit teamteaching? Waarom wel? Waarom niet?

- Wanneer teamteachers **op een gestructureerde manier** samenwerken, kunnen ze meer leerresultaten garanderen (Fluijt, 2014). De leraren onderzoeken samen het onderwijscurriculum en bepalen welke werkvormen het beste werken voor de doelstellingen, hoe ze zullen evalueren en differentiëren.

- + Daartegenover staat dat atelierwerking of een speelnamiddag een mooie organisatie is waarmee je gemakkelijk linken legt tussen disciplines of hoeken. De leraren kunnen de leerlingen observeren en inspelen op wat zij inbrengen. Bovendien ervaren de leraren de steun van hun collega's om orde en rust te bieden wanneer ze het klasmanagement delen.
- *In de lerarenopleiding kiezen de docenten voor samenwerkend lesgeven tijdens de stage. De studenten bereiden hun lessen voor met een mentor uit de stageschool. Ze staan samen in de klas en evalueren de les en de leerlingen in overleg. De student geeft eigen pluspunten en werkpunten aan waar de mentor op focust tijdens het feedbackgesprek.*

De directie beslist elke nieuwe leraar te koppelen aan een ervaren collega. In de voormiddag werken ze aan wiskunde en taal via teamteaching. Het maakt deel uit van de aanvangsbegeleiding van nieuwe leraren. Ze bereiden samen lessen voor, kiezen een werkpunt voor zichzelf en krijgen wekelijks feedback van hun collega.

Is dit teamteaching? Waarom wel? Waarom niet?

- In een samenwerkingsverband is **evenwaardigheid** belangrijk. De ene leraar is niet ondergeschikt aan de andere en voert geen hulptaken uit. Beide collega's dragen een verantwoordelijkheid voor de klasgroep. Ze kunnen op die manier een rolmodel voor samenwerking zijn voor hun leerlingen.
- + Toch is teamteaching zonder strikte gelijkwaardigheid mogelijk, bijvoorbeeld in de context van een stage of aanvangsbegeleiding. Vaak is een verschil in ervaring, visie of talenten net een leerschool. Om spanningen te voorkomen, veeg je deze verschillen in expertise of taakgrootte het best niet onder de mat. Maak het van in het begin bespreekbaar.
- *In de eerste graad van het secundair onderwijs (voortgezet onderwijs in Nederland) kiezen Greet en haar parallelcollega wiskunde ervoor hun lessen samen voor te bereiden. Hun lessen vallen op hetzelfde moment en dat geeft hun de kans om de klassen anders in te delen. Soms werken ze met niveaugroepen, soms verdelen ze de leerlingen bewust heteroog. Ze staan zelden samen in de klas. Achteraf evalueren ze de les en de leerlingen samen.*

Is dit teamteaching? Waarom wel? Waarom niet?

- Een grote meerwaarde van teamteaching is **samen in de klas** staan. Je kunt de taken verdelen, de leerlingen beter begeleiden en leren van je collega. Bovendien win je altijd wat tijd in overleg door samen in één ruimte bezig te zijn. Met een eenvoudig woord of gebaar kun je kort met je collega afstemmen. Dat verlies je wanneer je elk afzonderlijk in een verschillende klas staat. Veel leraren ontdekten tijdens het afstands-onderwijs ook de meerwaarde van samen een online les te geven.
- + Aan de andere kant is deze werkvorm best wel krachtig om het onderwijs gestructureerd vorm te geven. De leraren leren door samen voor te bereiden. Bovendien kunnen zij de groepen slim indelen en zo inspelen op verschillen in niveau, groepsdynamiek en interesses. Voor werkvormen als een instructie of een kringgesprek zijn grote klasgroepen niet ideaal en is splitsen net een goed idee.
- *Jan en Asma zijn parallelcollega's Frans en maken samen de afspraak dat ze elkaar ondersteunen bij de evaluatie van schrijfoopdrachten. Ze geven extra feedback bij de opdrachten van de leerlingen van hun collega.*

Krista en Els van de derde graad lager onderwijs (groep 7 en groep 8 in het primair onderwijs) kiezen ervoor om oudercontacten samen te organiseren. Ze geven ouders de keuze bij welke leraar ze op gesprek willen komen. Moeilijke gesprekken voeren ze samen. Ze bedenken hoe ze een boodschap brengen en bespreken ze na.

Is dit teamteaching? Waarom wel? Waarom niet?

- Kun je nog van teamteaching spreken wanneer de taken die de leraren samen uitvoeren **niet gaan over samen in de klas staan**? In het eerste voorbeeld ziet de leraar sommige leerlingen nooit echt.
- + De opdracht van de leraar gaat verder dan in de klas staan. Evalueren en met ouders spreken zijn ook taken van de leraar en kunnen met een collega gedeeld worden. Een tweede perspectief is altijd verrijkend. Dit kunnen opstapjes zijn naar een nauwere samenwerking en teamteaching.